

Sygn. akt VIII U 1708/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2018 r. w Gliwicach

sprawy H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 9 marca 2018 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej H. S. prawo do rekompensaty;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonej H. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt. VIII U 1708/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 marca 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej H. S. przyznania prawa do rekompensaty z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych argumentując, że ubezpieczona do 31 grudnia 2008r. nie udowodniła wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i przyznania jej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Zaskarżonej decyzji zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń organu rentowego z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez dokonanie ustaleń faktycznych z naruszeniem art. 7, 77 i 80 k.p.a., w szczególności poprzez bezpodstawne zakwestionowanie wpisów w książeczce pracownika wykonującego badania nieniszczące wydanej przez Komisję ds. nadawania uprawnień do wykonywania badań nieniszczących przy Instytucie (...) w G. oraz wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej, a łącznie potwierdzających charakter i okres

wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ponadto zarzuciła naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez bezpodstawne uznanie, że praca wykonywana przez ubezpieczoną w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Hucie (...) S.A. a następnie w Zakładzie (...) S.A., nieprzerwanie na stanowisku operator rentgena nie została zaliczona do pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu podkreśliła, że wykonywała prace na tym samym stanowisku nieprzerwanie do 31 sierpnia 1999r., natomiast na skutek omyłki świadectwo pracy zawierało informację o pracy w warunkach szczególnych na stanowisku operatora rentgena wyłącznie do 31 lipca 1998r. Dodała, że w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. nadal pracowała na stanowisku operatora rentgena, a do jej zadań należało wykonywanie badań radiograficznych spoin konstrukcyjnych stalowych przy użyciu aparatów rentgenowskich typu B. G. – 300, Liliput GM – 300 i GM 150, przez co narażona była na promieniowanie jonizujące.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona H. S., urodzona (...), jest uprawniona do emerytury od 1 października 2017r. na podstawie decyzji (...) Oddział w Z. z 4 października 2017r.

W dniu 13 lutego 2018r. złożyła wniosek o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z 9 marca 2018r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty, argumentując iż nie udowodniła na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy w szczególnych warunkach 14 lat, 1 miesiąc i 20 dni, tj. okresy zatrudnienia w Hucie (...) S.A. od 27 października 1982r. do 30 września 1987r. i od 1 lipca 1988r. do 31 lipca 1998r. Jednocześnie nie uwzględniono okresu od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r., ponieważ nie przedłożyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach w tym okresie.

Sąd ustalił, iż ubezpieczona w okresie od 1 września 1971r. do 31 sierpnia 1999r. była zatrudniona w Hucie (...) S.A. w Z. (od 1 czerwca 1997r. Zakład (...) S.A. w Z.). Początkowo pracowała jako uczeń zawodu, w okresie od 14 czerwca 1974r. do 26 października 1982r. jako kontroler wyrobów gotowych, a od 27 października 1982r. do 31 sierpnia 1999r. jako operator rentgena. Ustalono, że z dniem 1 czerwca 1997r. ubezpieczona stała się pracownikiem Zakładu (...) S.A. w Z. na mocy art. 23¹ k.p.

W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 30 czerwca 1998r. pracodawca wskazał, że ubezpieczona w okresie od 27 października 1982r. do 31 maja 1997r. wykonywała pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operator rentgena wymienionym w załączniku nr 1 do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MG z 1985 r. Nr 1, poz. 1), tj. dziale XIV, pozycja 4, punkt 6), wykazu A – prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia wiązacz i układacz wyrobów – operator rentgena.

Ustalono, że Huta (...) S.A., a od 1 czerwca 1997r. Zakład (...) S.A. w Z., zajmowała się produkcją konstrukcji stalowych.

Sąd ustalił, że ubezpieczona w trakcie zatrudnienia na stanowisku operatora rentgena w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. wykonywała takie same czynności jak w okresach zaliczonych przez organ rentowy do

pracy w warunkach szczególnych, tj. w okresach zatrudnienia w Hucie (...) S.A. od 27 października 1982r. do 30 września 1987r. i od 1 lipca 1988r. do 31 lipca 1998r. Ubezpieczona 26 października 1982r. uzyskała uprawnienia do wykonywania zdjęć radiograficznych.

Ustalono, że w spornym okresie – od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. – ubezpieczona pracowała na hali produkcyjnej na wydziale budowy urządzeń dźwigowych, w której odbywał się ciąg produkcyjny. Hala nie była podzielona, pracowali na niej traserzy, spawacze, przepalacze. Ubezpieczona zajmowała się wówczas kontrolą jakości, a jej praca polegała na robieniu zdjęć radiograficznych poprzez prześwietlenie spoin rentgenem, wywoływaniu zdjęć, ocenie oraz sporządzeniu protokołów. Badania radiograficzne spoin konstrukcyjnych stalowych wykonywała przy użyciu aparatów rentgenowskich typu B. G. – 300, Liliput GM – 300 i GM 150, przez co narażona była na promieniowanie jonizujące – w momencie prześwietlania ogłaszało się, że pozostali pracownicy mają się oddalić na odległość 25-50 metrów w promieniu lampy. W związku z tym prześwietlenia robiono głównie w trakcie 2 i 3 zmiany, kiedy było mniej ludzi na hali. Czas naświetlenia był różny – ubezpieczona najpierw musiała podłożyć kliszę i materiał, następnie włączała aparat rentgenowski i oddalała się. Sam czas emisji trwał od 3 do 8 minut na jeden odcinek, przy czym w trakcie dniówki dokonywano prześwietlania od kilkunastu do kilkudziesięciu odcinków. Łączny czas emisji w trakcie dniówki był różny, w zależności od potrzeb zakładu – bywało, że trwał 6 godzin w skali jednej dniówki. Ubezpieczona jako operator rentgena zakładała fartuch ochronny, a ponadto miała przypinaną do ubrania kasetkę z błoną radiologiczną, za pomocą której mierzone było napromieniowanie. Wywoływanie radiogramów trwało 2-3 godziny dziennie i odbywało się w ciemni obok biura, na które składały się wydzielone pomieszczenia na hali. W czasie pracy w ciemni ubezpieczona była narażona na opary chemiczne utrwalcza i wywoływacza. Sporządzanie protokołów trwało różnie, w zależności od potrzeb zakładu.

Na rozprawie w dniu 19 października 2018r. ubezpieczona wyjaśniła, że w spornym okresie zmieniło się kierownictwo zakładu pracy, a dział kadr nie wystawił jej świadectwa pracy w szczególnych warunkach za ten okres, ponieważ poinformowano ją, że ma już wystarczający czas 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Razem z ubezpieczoną w Hucie (...) S.A. w Z. pracowali: Z. K. (zatrudniony w latach 1968 – 2014) oraz R. C. (zatrudniony w latach 1977 – 2012), który był kierownikiem kontroli jakości i przełożonym ubezpieczonej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej z Huty (...) S.A. w Z. oraz z Zakładu (...) S.A. w Z., książeczki pracownika wykonującego badania nieniszczące nr 416 z 26 października 1982r., protokołu egzaminacyjnego nr 59/82 z 26 października 1982r., zeznań świadków Z. K. (nagranie z rozprawy z 19 października 2018r. m. 9.07 i n. k.33) i R. C. (nagranie z rozprawy z 19 października 2018r. m. 26.41 i n. k.33) oraz przesłuchania ubezpieczonej (nagranie z rozprawy z 19 października 2018r. m. 46.52 i n. k.33).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy. W szczególności Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom świadków i twierdzeniom ubezpieczonej, gdyż są spójne, wiarygodne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, nadto znajdują potwierdzenie w dokumentach potwierdzających zatrudnienie ubezpieczonej, w tym w dokumentacji osobowej odwołującej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczy uprawnień ubezpieczonej do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r.
- w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczona jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1270 ze zm.). Jednak nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w(...) w wyroku z dnia 17 grudnia 2015r. sygn. akt III AUa 717/15 (LEX nr 1964970), celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zauważyć także trzeba, iż skoro zgodnie z art. 23 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 u.e.r.f.u.s. kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczoną na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem (...) Oddział w Z. w decyzji z dnia 9 marca 2018r. zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy w szczególnych warunkach jedynie 14 lat, 1 miesiąc i 20 dni, tj. okresy zatrudnienia w Hucie (...) S.A. od 27 października 1982r. do 30 września 1987r. i

od 1 lipca 1988r. do 31 lipca 1998r. Jednocześnie nie uwzględniono okresu od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r., ponieważ nie przedłożyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach w tym okresie.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że ubezpieczona posiada wymagany 15 – letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że ubezpieczona pracując w Zakładzie (...) S.A. w Z., będącym od 1 czerwca 1997r. następcą prawnym Huty (...) S.A., w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W trakcie zatrudnienia na stanowisku operatora rentgena w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. ubezpieczona wykonywała taką samą pracę jak w okresach od 27 października 1982r. do 30 września 1987r. i od 1 lipca 1988r. do 31 lipca 1998r. – okresy zaliczone przez organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom świadków i ubezpieczonej odnośnie charakteru wykonywanej pracy, którzy precyzyjnie i przekonująco opisali przebieg wykonywanych przez odwołującą czynności. W spornym okresie odwołująca pracowała na hali produkcyjnej na wydziale budowy urządzeń dźwigowych, w której odbywał się ciąg produkcyjny. Zajmowała się wówczas kontrolą jakości, a jej praca polegała na robieniu zdjęć radiograficznych poprzez prześwietlenie spoin rentgenem, wywoływaniu zdjęć, ocenie oraz sporządzeniu protokołów. Praca ubezpieczonej wiązała się z naświetlaniem i promieniowaniem - sam czas emisji trwał od 3 do 8 minut na jeden odcinek, przy czym w trakcie dniówki dokonywano prześwietlania od kilkunastu do kilkudziesięciu odcinków. Łączny czas emisji w trakcie dniówki był różny, w zależności od potrzeb zakładu – bywało, że trwał nawet 6 godzin w skali jednej dniówki. Zdaniem Sądu należy uznać, że taką pracę ubezpieczona wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nawet jeśli podczas całej dniówki nie była narażona na promieniowanie. Z doświadczenia życiowego wynika bowiem, że nie jest możliwe, aby pracownik ciągle przez 8 godzin obsługiwał aparat rentgenowski. Ponadto za prace w warunkach szczególnych uznano prace narażające na działanie promieniowania jonizującego, a nie prace bezpośrednio przy promieniowaniu jonizującym - Wykaz A, Dział XIV, poz. 4. Praca ubezpieczonej może zostać zakwalifikowana jako wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w narażeniu na promieniowanie jonizujące. Ubezpieczona stale znajdowała się w strefie zagrożenia nawet jeśli nie wykonywała prześwietlenia spoin.

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, nie zachodzą wątpliwości, iż odwołująca pracując na stanowisku operatora rentgena w Zakładzie (...) S.A. w Z. w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r. wykonywała prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 4 (prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia) stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), zawierającego wykaz prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Dodatkowo Sąd wskazuje, że niezależnie od powyższego praca ubezpieczonej w spornym okresie na stanowisku operatora rentgena może zostać zaliczona do pracy w szczególnych warunkach wymienionej w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 24 stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Należy podkreślić, że ubezpieczona zajmowała się wówczas kontrolą jakości w zakładzie, pracując na hali hutniczej, w której odbywał się cały ciąg produkcyjny. Na hali tej prace wykonywali traserzy, spawacze, przepalacze, operatorzy nożyc do cięcia blach.

Ubezpieczona nie przedłożyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach w okresie od 1 sierpnia 1998r. do 31 sierpnia 1999r., jednakże fakt wykonywania takiej pracy w spornym okresie został wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy

zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Sąd podkreśla, że po zaliczeniu spornego okresu zatrudnienia na stanowisku operatora rentgena do pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczona legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat.

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła także pozostałe przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonej H. S. prawo do rekompensaty.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804, ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek